

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

A szakvélemény címe: **A szerzői jogi törvény hatálya a fájlcsere-lő szolgáltatás keretében kínált tartalmakra**

Ügyszám: **SZJSZT – 02/14.**

A szakvélemény szövege

I. A Bíróság által feltett kérdések:

A szerzői jogok megsértésének büntette miatt a vádlott és társai ellen folyamatban lévő büntetőügyben [a Szerzői Jogi Szakértő Testület] a Be. 71.§ alapján szíveskedjék tájékoztatni [a bíróságot], hogy a mellékelten megküldött vádirati listában szereplő mely művekre terjedt ki 2009-2010 folyamán az Szjt. hatálya (Szjt. 2.§).

II. A megbízáshoz csatolt iratok:

1. Az illetékes ügyészség vádirata
2. I. sz. melléklet a vádirat 1. pontjához
3. II. sz. melléklet a vádirat 2/a.) pontjához
4. III. sz. melléklet a vádirat 2/b.) pontjához
5. IV. sz. melléklet a vádirat 3. pontjához

III. A szakvélemény szempontjából releváns tények a vádirat szerint:

1. A vádlott és társai 2010. év elején a *www....hu* indexáló weboldal, az ehhez kapcsolódó, a keresés folyamatában segédkező ún. „tracker” szerverek, valamint a jogvédett tartalmak eredeti tárolására és megosztására szolgáló ún. „seed” szerverek révén jogvédett szerzői művek és kapcsolódó teljesítmények többszörözését (tárolását), továbbá lehívásra történő nyilvánosság számára hozzáférhetővé tételét végezték. Az I. rendű vádlott továbbá a tracker szerverek segítségével lehetővé tette a tartalmak keresését. A fent nevezett architektúra az egyesült államokbeli BitTorrent Inc. által kifejlesztett BitTorrent protokoll alkalmazásával került kiépítésre. A mindennapi szóhasználat ezt a felhasználási módot szokta a „torrentezés” kifejezéssel illetni.

2. I. rendű vádlott 2010. január 2. napján az 1. IP című tracker szerver, II. rendű vádlott 2010. január 9. napján pedig a 2. IP című seed szervert helyezte el a vádiratban megjelölt szervertermekben. A II. rendű alperes seed szerveréről az I. rendű alperes tracker szerverén keresztül 468 darab „zenei album, egyéb zenei mű, filmalkotás és szoftver letöltése vált lehetővé”, melyekkel II. rendű alperes a vádirat szerint 211 rendbeli, a Btk. 329/A.§ (1) bekezdésébe ütköző szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének vétségét valósította meg.

3. I. rendű vádlott 2010. február 5. napján a 1. IP című tracker szerver, III. rendű vádlott 2009. február 17. és 2009. szeptember 25. napján pedig a 3. IP című és 4. IP című seed szervert helyezte el a vádiratban megjelölt szervertermekben. A III. rendű alperes seed szervereiről az I. rendű alperes tracker szerverén keresztül 932 darab „zenei alkotás, filmmű, illetve szoftver vált letölthetővé”, melyekkel III. rendű alperes a vádirat szerint 173 rendbeli, a

Btk. 329/A.§ (1) bekezdésébe ütköző szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének vétségét valósította meg.

4. IV. rendű vádlott 2009. március 20. napján a 5. IP című seed szerveret elhelyezte a vádiratban megjelölt szerverteremben. Erről a seed szerverről az I. rendű alperes 1. IP című tracker szerverén keresztül 125 darab „szerzői alkotás – film- és zeneművek valamint számítógépi programok – volt letölthető”, melyekkel IV. rendű alperes a vádirat szerint 39 rendbeli, a Btk. 329/A.§ (1) bekezdésébe ütköző szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének vétségét valósította meg.

5. I. rendű vádlott fent nevezett két tracker szerverén keresztül „a fent megjelölt szerzői művek letölthetővé tételén túl további, be nem azonosított szervereken tárolt szerzői művek nyilvánosságához közvetítésében segédkezett. A vádlott összesen 11.121 db, a vádirat IV. számú mellékletében felsorolt szerzői művek – zene- és filmalkotások illetve szoftverek – nyilvánosságához közvetítésében nyújtott segítséget”. Mindezekkel I. rendű alperes a vádirat szerint 5 rendbeli, a Btk. 329/A.§ (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a.) pontja szerint minősülő szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok jelentős vagyoni hátrányt okoz megsértésének büntettét, illetve 599 rendbeli, a Btk. 329/A.§ (1) bekezdésébe ütköző szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének vétségét valósította meg.

6. A Megbízó által rendelkezésre bocsátott vádirat szerint a vádlottak a fenti felhasználásokért szerzői jogdíjat a jogosultaknak nem fizettek, a felhasználásra engedélyt nem kértek és nem kaptak.

IV. Az eljáró tanács szakértői véleménye:

IV.1. Előzetes észrevételek:

7. Az eljáró tanács rendelkezésére bocsátott iratanyag több helyen pontatlanul utal az eljárásban érintett műtípusokra. Az egyes vádlottak vonatkozásában megjelölt kifejezéseken felül (lásd: 2-5. pontok) a mellékletekben foglalt táblázatok az alábbi kategóriák között tettek különbséget: „film”, „album”, „dal”, „PC”, „XBOX360”, „PSP”, „PS2”, „Wii”, „szoftver”. Az eljáró tanács a szakvélemény elkészítésekor olyan értelmezéssel élt, hogy a mellékletek a „film” kategóriája alá nem csupán a mozifilmeket sorolják, hanem televízió-szervezetek műsorát is (pl. Heti Hetes). Az „album” kategória a több hangfelvételt tartalmazó hanglemezeket, a „dal” kategória pedig az egyedi hangfelvételeket jelöli. Az eljáró tanács továbbá abból a feltevésből indult ki, hogy a „PC” rövidítés az asztali számítógépekről futtatható számítógépes játékokat takarja, az „XBOX360”, a „PSP”, a „PS2” és a „Wii” jelzések pedig a Microsoft, a Sony és a Nintendo által kifejlesztett konzolokon futtatható számítógépes játékokat takarja. A „szoftver” például operációs rendszerek, szerkesztő- és vágóprogramok stb. esetén került alkalmazásra.

8. A szerzői jogról szóló 1999. LXXVI. törvény (a továbbiakban: „Sztj.”) terminológiája szerint az eljárás által érintett műtípusok, illetve kapcsolódó teljesítmények a következők: zeneművészeti alkotás, hangfelvétel (ehhez kapcsolódóan előadóművészi teljesítmény), filmművészeti alkotás, televízió-szervezet műsora, számítógépi programalkotás (szoftver).

9. A 8. pontban említett művek és teljesítmények vonatkozásában az Sztj. meghatározza a vagyoni jogok jogosultjait. A *zenei tartalmak* esetén a zenemű szerzője, annak előadója (előadói) és a hangfelvétel-előállító egyaránt rendelkezik szerzői, illetve kapcsolódó jogi jogosultságokkal. A gyakorlatban nem ritkán előfordul azonban, hogy a zeneszerző és/vagy az

előadóművész vagyoni jogait felhasználási szerződés vagy jogátruházás eredményeként a hangfelvétel-előállító gyakorolja. „A *filmalkotás* szerzői a film céljára készült irodalmi és zeneművek szerzői, a film rendezője és mindazok, akik a film egészének kialakításához szintén alkotó módon járultak hozzá. E rendelkezés nem érinti a filmben felhasznált egyéb művek szerzőinek e törvényben biztosított jogait.”¹ A film előállítója a fenti szerzőkön felül kapcsolódó jogi jogosultságokat szerez a film hasznosítása céljából, a filmnek továbbá jogosultja a készítésében közreműködő előadóművészek is.² A gyakorlatban a legtöbbször az fordul elő, hogy a film-előállító felhasználási szerződés vagy jogátruházás eredményeként megszerzi a vagyoni jogokat a közreműködő szerzőktől és előadóművészekről. A *szoftverek* hagyományosan több szerző által létrehozott tartalmak, közös művek. Ezekre nézve a gyakorlatban jellemzően a szoftverfejlesztő cég szerzi meg a szerzői vagyoni jogokat átruházás révén,³ avagy munkaviszonyban létrehozott szoftver esetén a szerző jogutódjaként a mű átadásával.⁴ A *televízió-szervezet* saját gyártású műsora vonatkozásában ugyancsak rendelkezik kapcsolódó jogi jogosultságokkal, mint ahogyan ilyen tartalmak esetén is számolni kell a szerzői és előadóművészi jogosultságok csoportjával is.⁵ Valamennyi, fentiekben említett esetben, mikor valamely kapcsolódó jogi jogosult felhasználási szerződés vagy jogátruházás eredményeként megszerzi a szerzők vagy más közreműködők vagyoni jogát (illetve gyakorlásának jogát), a gyakorlatban nem ritka a globális, az egész világra kiterjedő hatályú (területi korlátozások nélküli) megállapodás. A fenti körülmények miatt az egyes műveket azok jogosultjai szerinti bontásban kell vizsgálni.

10. Valamennyi fent nevezett műtípus és kapcsolódó teljesítmény esetén az Szjt. a releváns szerző, illetve kapcsolódó jogi jogosult részére biztosítja a többszörözés⁶ és a lehívásra történő nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel⁷ vagyoni jogát.

11. Az eljáró tanács álláspontja szerint a II., III. és IV. rendű vádlottak a seed szerverek üzemben tartásával, illetve azoknak az I. rendű alperes által üzemben tartott tracker szerverekkel való összekapcsolása okán megsértették a lehívásra történő nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel jogát. Ezen felül azonban a kérdéses tartalmaknak a magáncélú többszörözés célját meghaladó mértékű felhasználása folytán II., III. és IV. rendű vádlottak a vádiratban említett 1525 (468+932+125) fájl vonatkozásában a többszörözés vagyoni jogát is megsértették.⁸

¹ Szjt. 64.§ (2) bekezdés. Így akár a filmalkotás szerzője lehet a filmben használt jelmeztervek alkotója is. Lásd: SZJSzT-17/13: *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2014. február, p. 189-203.

² Szjt. 64.§ (3) bekezdés és 82.§ (1) bekezdés.

³ Szjt. 58.§ (3) bekezdés.

⁴ Szjt. 30.§ (1) bekezdés.

⁵ Szjt. 80.§.

⁶ A *zeneművészeti alkotás; filmművészeti alkotás és szoftver szerzői* vonatkozásában lásd: Szjt. 17.§ (a) pont és 18.§. *Előadóművészek* vonatkozásában lásd: Szjt. 73.§ (1) bekezdés (c) pont. *Hangfelvételek előállítói* vonatkozásában lásd: Szjt. 76.§ (1) bekezdés (a) pont. *Televízió-szervezet műsora* vonatkozásában lásd: Szjt. 80.§ (1) bekezdés (b) és (c) pontok. A *film előállítója* vonatkozásában lásd: Szjt. 82.§ (1) bekezdés (a) pont.

⁷ A *zeneművészeti alkotás; filmművészeti alkotás és szoftver szerzői* vonatkozásában lásd: Szjt. 17.§ (d) pont és 26.§ (8) bekezdés. *Előadóművészek* vonatkozásában lásd: Szjt. 73.§ (1) bekezdés (e) pont. *Hangfelvételek előállítói* vonatkozásában lásd: Szjt. 76.§ (1) bekezdés (c) pont. *Televízió-szervezet műsora* vonatkozásában lásd: Szjt. 80.§ (1) bekezdés (d) pont. A *film előállítója* vonatkozásában lásd: Szjt. 82.§ (1) bekezdés (c) pont.

⁸ Jogvédett tartalmaknak a forrás számítógép (vagy szerver) merevlemezére lehívásra történő nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel céljából való másolása (többszörözése) ellentétben áll az Szjt. 33.§ (2) bekezdésében foglalt, a nemzetközi és Európai Unió szerzői jogi normákból átemelt „három lépcsős teszt” előírásával. Az ilyen tág célú többszörözés sérelmes a mű rendes felhasználására, nem felel meg a tisztesség követelményeinek, és – a magánszféra áttörése okán – a szabad felhasználás rendeltetésével össze nem férő célra irányul.

12. A Megkereső által feltett kérdés szerint a 2009-2010-es időszak eseményei szolgálnak a vád alapjául. Az eljáró tanács meglátása szerint *legkorábban a tracker szerverek I. rendű vádlott általi üzembe helyezésétől és a seed szerverekkel való összekapcsolásától számíthatjuk a szerzői és kapcsolódó jogok megsértését.* A tracker szerverek és a seed szerverek összekapcsolásának pillanatától biztosan beszélhetünk a lehívásra történő nyilvánosság számára hozzáférhetővé tételről, illetve a magáncélú többszörözés keretein túlterjeszkedő, következőképp jogellenes többszörözésről. A vádirat szerint e legkorábbi időpont 2010. január 9. napja volt.

13. Az Szjt. a szerzők és meghatározott körben a kapcsolódó jogi jogosultak részére a vagyoni jogok mellett személyhez fűződő jogokat is biztosít. E jogok sérelme elvben elképzelhető a vádiratban megjelölt elkövetési magatartás esetén is, különösen a névfeltüntetéshez, illetve az első nyilvánosságra hozatalhoz fűződő jog vonatkozásában. A vádirat fényében – további bizonyítékok hiányában – azonban az eljáró tanács nem lát okot azt feltételezni, hogy e jogok sérültek volna.

IV.2. Válasz a Megbízó kérdésére:

14. A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI.3.) Korm. rendelet 8.§ (1) bekezdése szerint „a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást (...)”. Az eljáró tanács szakvéleménye meghozatalakor ezért kizárólag a megkereséshez csatolt iratok alapján hozta meg alábbi szakvéleményét.

15. A Megbízó a megkeresés alapjául a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 71.§-át jelölte meg, melynek első mondata szerint „a bíróság (...) állami és helyi önkormányzati szervet, hatóságot, köztestületet, gazdálkodó szervezetet, alapítványt, közalapítványt és egyesületet kereshet meg tájékoztatás adása, adatok közzlése, átadása, illetőleg iratok rendelkezésre bocsátása végett, és ennek a teljesítésére legalább nyolc, legfeljebb harminc napos határidőt állapíthat meg.”

16. A Megbízó a vádiratban foglalt jogvédett tartalmak vonatkozásában az Szjt. 2.§-ának alkalmazhatóságára kérdezett rá. Az Szjt. említett rendelkezése szerint – mely az elkövetés időpontja óta változatlan tartalommal bír – „olyan műre, amely először külföldön került nyilvánosságra, az e törvényben meghatározott védelem csak akkor terjed ki, ha a szerző magyar állampolgár, vagy ha a szerzőt nemzetközi egyezmény, illetőleg viszonyosság alapján a védelem megilleti.”

17. A megkeresés tehát érdemben arra irányul, hogy a Megbízó a Szerzői Jogi Szakértő Testület eljáró tanácsától tájékoztatást kérjen a tekintetben, hogy alkalmazható-e a magyar szerzői jog a vádiratban foglalt 12.646 fájl vonatkozásában, amennyiben a kérdéses művek elsőként nem Magyarország területén kerültek nyilvánosságra. *Az eljáró tanács az alábbiakban foglaltak szerint a Megbízó kérdésére kizárólag a bíróság munkáját megkönnyítő szempontokkal tud szolgálni.*

18. [A vizsgálandó elemek] Az Szjt. 2.§-ában foglalt rendelkezés a külföldi szerző magyarországi védelmének kérdésén felül implicit módon feltételezi a „mű”, a „védelmi idő” és a joghatóság vizsgálatát. Az alábbiakban elsőként ez utóbbi három részelem kerül áttekintésre.

19. Az eljáró tanács mindenekelőtt jelezni kívánja, hogy *nem ellenőrizhető számára, hogy a vádirathoz csatolt listában szereplő címek/fájlnemek ténylegesen az azoknak megfelelő szerzői műveket/kapcsolódó jogi teljesítményeket takarják-e, esetleg más (talán hamis) tartalmakra utalnak.*

20. [A védelemhez elvárt alkotói közreműködés] A jelen szakvélemény 8. pontjában meghatározott műtípusok egyéni, eredeti jellegű alkotómunka eredményeként részesülhetnek szerzői jogvédelemben. Az egyéni, eredeti jelleg meghatározása nincs taxatív feltételekhez kötve: az mindig egyedileg, az adott műben foglalt kifejezések eseti megvizsgálásával lehetséges. Általánosságban elmondható ugyanakkor, hogy a jogvédelem küszöbe alacsonyan húzható meg. A kapcsolódó jogi teljesítmények esetén a védelem alapját hagyományosan az egyéni közreműködés, illetve az emberi és anyagi forrásoknak a tartalom előállításába való befektetése, az előállítás kockázatainak vállalása indokolja. Ebből az következik, hogy a kapcsolódó jogi teljesítmények esetén a jogvédelemnek nem előfeltétele a „kreatív alkotómunka”, s ily módon a jogvédelem küszöbe ugyancsak alacsonyan húzható meg.

21. [Az Szjt. területi hatálya hangfelvételekre, televíziós műsorokra és előadóművészi teljesítményekre] Az eljáró tanács ugyanakkor hangsúlyozza, hogy az Szjt. 2.§-a kizárólag a „művekre” vonatkozik, kapcsolódó jogi teljesítményekre nem. Ahogy azt az egyik vezető hazai szerzői jogi monográfia megjegyzi: „figyelemre méltó, hogy bár az Szjt. a szerzői jog mellett az azzal szomszédos előadó-művészi, hangfelvétel-előállítói, a rádió- és televízió-szervezetek, illetve a saját műsort vezeték útján a nyilvánossághoz átvivők teljesítményeinek védelmi szabályait is tartalmazza (7.§), a territorialitásból eredő korlátozás ezekre nem vonatkozik. Így a külföldi szomszédos jogi jogosultak, illetve teljesítményeik Magyarországon feltétel nélkül az itteni jogosultakkal, teljesítményekkel azonos védelemben részesülnek.”⁹ Az iménti idézet nem tartalmazza a film-előállítókra, mint kapcsolódó (korábbi terminológiával élve: szomszédos) jogi jogosultakra való utalást. Ennek kifejezett oka, hogy *a filmelőállítókat megillető védelem vonatkozásában maga az Szjt. rendeli megfelelően alkalmazni a 2.§ rendelkezéseit.*¹⁰ Ahogy azt az Szjt. Kommentár is megerősíti: „az Szjt. 82.§ (3) bekezdés így a következő olvasatot adja: olyan filmre, amelyet külföldön hoztak először nyilvánosságra, az e törvényben meghatározott védelem csak akkor terjed ki, ha a film előállítója magyar állampolgár, Magyarországon nyilvántartásba vett jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, vagy ha a film előállítóját nemzetközi egyezmény, illetőleg viszonyosság alapján a védelem megilleti.”¹¹

22. A 21. pontban foglaltak azt jelentik tehát, hogy *az eljáró tanácsnak a Megkereső által feltett kérdés megválaszolásakor nem kell vizsgálnia, hogy az előadóművészi teljesítmények, a hangfelvétel-előállítók és a televízió-szervezetek jogai tekintetében fennáll-e valamilyen releváns nemzetközi kötelezettségvállalás, mert vonatkozásukban az Szjt. ilyen külön feltétel nélkül alkalmazandó.*

23. [Az egyediség, eredetiség és a védelmi idő vizsgálata] Az eljáró tanács *a mellékletek alapos áttekintése után úgy látja, hogy – feltételezve, hogy a tanács számára átadott listában feltüntetett címek ténylegesen az azoknak megfelelő tartalmakra utalnak – a szerzői és kapcsolódó jogi jogvédelem fennállta feltételezhető a megjelölt művek és a film-előállítói teljesítmények esetében.* Azok ugyanis jelentős részben populáris, aktuális zenei, filmes és

⁹ Lontai Endre - Faludi Gábor - Gyertyánfy Péter - Vékás Gusztáv: *Magyar polgári jog - Szerzői jog és iparjogvédelem*, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2012: p. 55.

¹⁰ Szjt. 82.§ (3) bekezdés: „A 2. §-t megfelelően alkalmazni kell a film előállítójának védelmére is.”

¹¹ Tomori Pál: 82.§ - A filmek előállítóinak védelme. In: Gyertyánfy Péter (Szerk.): *A szerzői jogi törvény magyarázata*, Complex, Budapest, 2006: p. 425.

szoftveres tartalmak. Ugyanebből következően az eljáró tanács valószínűnek tartja, hogy a védelmi idő sem járt még le semelyik érintett tartalom vonatkozásában. Különösen igaz ez a számítógépi programalkotásokra (a vizsgálati anyag szóhasználatával: „PC”, „XBOX360”, „PSP”, „PS2”, „Wii”, „szoftver”). E műtípust a magyar szerzői jog 1983 óta részesíti védelemben, a megkeresésben említett különböző játékkonzolokra készített legrégebbi játékok pedig még tíz éve sem érhetőek el a piacon, így a szerző halálát követő 70 év objektív körülményekből következően semmiképp sem telhetett még el. Mindezekből következően az eljáró tanács véleménye szerint köztudomású tényként fogadható el, hogy a vádirathoz csatolt mellékletben felsorolt számítógépi programalkotások vonatkozásában helye van a szerzői jogvédelemnek.

24. Minden más esetben azonban a tényleges jogvédelem fennállása bizonyítást feltételez az eljáró hatóság részéről. Így különösen az igényel megvizsgálást, hogy a mellékletekben foglalt lista tételei mögött (a II., III. és IV. rendű vádlott által üzemben tartott seed szervereken) valóban a címnek megfelelő művek/teljesítmények találhatók-e. Az eljáró tanács megjegyzi, hogy az I. rendű vádlott vonatkozásában a 3. vádpontban említett, „be nem azonosított szerverekről” a tracker szerverek segítségével elérhetővé tett tartalmak esetén ezen ellenőrzés elvi nehézségekbe ütközik.

25. [A joghatóság vizsgálata] Végül az Szjt. alkalmazhatósága arra tekintettel is adott, hogy valamennyi vádlott Magyarország területén helyezte üzembe és tartotta üzemben a tracker és seed szervereket. Erre tekintettel a jogvédett tartalmak szerverekre való másolása (többszörözése) és a nyilvánosság bármely tagja számára történő felkínálása – tehát a vádirat szerinti jogellenes felhasználás – Magyarország területén történt. Az irányadó nemzetközi magánjogi szabályozás erre tekintettel lehetővé teszi az Szjt. alkalmazását.¹²

26. [A joghatóság megállapításához vizsgálandó elemek] Mindezeknek megfelelően valamennyi elsőként külföldön nyilvánosságra hozott mű, illetve filmalkotás vonatkozásában két esetben alkalmazható az Szjt.: ha ad (1) a jogosult magyar állampolgár; ad (2) a jogosultat nemzetközi egyezmény, illetőleg viszonyosság alapján megilleti a védelem.

27. [Az állampolgárság vizsgálata] Az eljáró tanács általánosságban meg kívánja jegyezni, hogy mindkét fenti eset vizsgálata kizárólag egyedileg lehetséges. A szerzői jog nemzetközi szabályanyaga ugyanakkor megtiltja, hogy az országok a védelem fennállásának, avagy a jogok gyakorlásának előfeltételeként előírják a művek regisztrálását.¹³ Ismertek ugyan olyan nyilvántartások, melyek meghatározott szabványoknak megfelelő módon adatokat tartalmaznak a szerzői művek, szomszédos jogi teljesítmények vonatkozásában (pl. ISWC, ISRC, ISBN adatbázisok), ugyanakkor ezek jellemzően nem publikusak, illetve általánosak (valamennyi műtípusra/teljesítményre kiterjedő, valamennyi adatot – ide értve a jogosult nevét és állampolgárságát – tartalmazó). *Az eljáró tanácsnak nincs módja olyan adatbázishoz fordulni, amelyből hitelt érdemlően és valamennyi esetre kiterjedően meg lehetne állapítani a jogosultak állampolgárságát.*

¹² A nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 5. törvényerejű rendelet 19.§-a rögzíti, hogy a védelem igénylésének helye szerinti jogot („*lex loci protectionis*”) kell alkalmazni szerzői jogsértések esetén.

¹³ Vö.: az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló 1886. szeptember 9-i Berni Uniók Egyezmény (a továbbiakban: BUE), Párizsban, 1971. évi július 24. napján felülvizsgált szöveg szerinti 5. cikk (2) bekezdését. Eszerint: „E jogok élvezete és gyakorlása nincs kötve semmiféle alakszerűséghez és független attól, hogy a mű a származásának országában védelem alatt áll-e. Ennélfogva – az ezen Egyezményben foglalt kikötéseken kívül – a védelem terjedelme, valamint a szerzői jogainak védelmére biztosított eszközök igénybevétele tekintetében kizárólag annak az országnak a törvényei irányadók, ahol a védelmet igénylik.” A BUE-t Magyarországon az 1975. évi 4. törvényerejű rendelet hirdette ki.

28. Különösen igaz ez azokra az esetekre, ahol a szerzői és kapcsolódó jogi jogosultságok elválnak egymástól (pl. zenei tartalmak), és lehetővé válik a szerzői és kapcsolódó jogi jogosultságok átruházása. A magyar szerzői jog hagyományosan a vagyoni jogok korlátozott forgalomképessége mellett áll ki, bizonyos esetekben azonban – kifejezett rendelkezés folytán – a törvény lehetővé teszi a vagyoni jogok átruházását.¹⁴

29. Összességében az eljáró tanács annyit tehet, hogy *köztudomású ténynek fogadja el az olyan „jogosultak” külföldi honosságát, melyekről egyértelműen megállapítható, hogy nem magyar személyek/cégek.* (Különösen igaz ez a film-, zene- és szoftveripari óriáscégekre, melyek jelentős részének székhelye az Egyesült Államokban található.) Azon szerzők esetén tehát, akik nem magyar állampolgárok, kizárólag az Szjt. 2.§ második fordulata biztosíthatja a magyar szerzői jogi szabályok alkalmazását. A nemzetközi szerzői jog erre a helyzetre az ún. „nemzeti elbánás” elvének az alkalmazását fejlesztette ki. A legfontosabb nemzetközi dokumentumok valamennyi esetben erre az elvre épülnek.

30. [A releváns nemzetközi egyezmények vizsgálata] A többszörözés jogát a szerzők vonatkozásában a nemzetközi szerzői jog részévé emelő BUE 5. cikk (1) bekezdése szerint: „az ezen Egyezmény által védett műveik tekintetében a szerzők – a mű származási országa kivételével – az Unió valamennyi országában azokat a jogokat élvezik, amelyeket a vonatkozó törvények a belföldieknek most vagy a jövőben biztosítanak, valamint azokat a jogokat is, amelyeket ez az Egyezmény külön megad.” E védelem azonban nem kizárólag a BUE valamely tagállamának állampolgárait illetik meg. Azok a szerzők is részesülnek a BUE biztosította védelemben, s ily módon rájuk is vonatkozik a BUE 5. cikk (1) bekezdése, akik „az Unió egyik országának sem állampolgárai, azon műveikre nézve, melyeket első ízben az Unió egyik országának valamelyikében adnak ki, vagy egyidejűleg adnak ki egy Unión kívüli és egy Unióhoz tartozó országban.”¹⁵ A BUE-nak – az adminisztrációját ellátó Szellemi Tulajdon Világszervezet (WIPO) tájékoztatás szerint – 2014. március 12-ei állapot szerint 167 ország volt a tagja. Ezen országok közül az egyezmény 2010. január 9-én 164 országban volt hatályban.¹⁶

31. A – többek között a szoftvereket az irodalmi művekkel azonos módon védeni rendelő¹⁷ – TRIPS Egyezmény 3. cikke ugyancsak rögzíti a nemzeti elbánás elvét. A hivatalos magyar fordítás szerint: „mindegyik Tag a többi Tag állampolgárai számára a saját állampolgárainak nyújtottnál nem kevésbé előnyös elbánást köteles nyújtani a szellemi tulajdon oltalmával kapcsolatban, azoktól a kivételektől függően, amelyekről a Párizsi Konvenció (1967), a Berni Konvenció (1971), a Római Konvenció és az Integrált Áramkörök Szellemi Tulajdonáról szóló Egyezmény rendelkezik.” A TRIPS Egyezmény 9. cikk (1) bekezdése alapján az Egyezményt aláíró valamennyi tagország „betartja” a BUE 1-21. cikkeiben – így az 5. cikk (1) bekezdésében – foglaltakat. Következésképp azon országok, melyek a BUE-nak nem részesei (az elkövetési időpontban nem voltak részesei), de a TRIPS

¹⁴ Faludi Gábor: A szerzői jogi és iparjogvédelmi jogátruházás a Ptk. háttéré előtt, *Jogtudományi Közlöny*, 2013. december, p. 582.

¹⁵ BUE, 3. cikk (2) bekezdés. Az „egyidejű” („szimultán”) kiadás a BUE alkalmazásában harminc napon belüli megjelentetést jelenti. Lásd: BUE, 3. cikk (4) bekezdés.

¹⁶ Lásd: http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=15 (Utolsó megtekintés: 2014. március 12.)

¹⁷ Az 1998. évi IX. törvénnyel kihirdetett, az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) keretében kialakított, a Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó Marrakesh-i Egyezmény Mellékletének 1/C. pontja alatti, a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPS Egyezmény), 10. cikk (1) bekezdés.

Egyezmény országokban hatályba lépett, ugyancsak kötelesek valamennyi szerzői mű vonatkozásában biztosítani a nemzeti elbánás elvének BUE szerinti érvényesülését. A TRIPS Egyezménynek a Gazdasági Világszervezet (WTO) tájékoztatása szerint 2014. március 12-ei állapot szerint 158 ország (és az Európai Unió, korábban Európai Gazdasági Közösség) volt a részese. Ezen országok közül az egyezmény 2010. január 9-én 155 országban volt hatályban.¹⁸

32. A lehívásra történő nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel vagyoni jogát a szerzői jogosultak vonatkozásában kodifikáló, a WIPO égisze alatt elfogadott Szerzői Jogi Egyezmény (WCT)¹⁹ 3. cikke megfelelően alkalmazni rendeli a BUE fent hivatkozott 5. cikk (1) bekezdését. A WCT 1. cikk (4) bekezdése továbbá – a TRIPS Egyezmény 9. cikk (1) bekezdésével (fentebb, a 31. pontban említettel) megegyező módon – visszautal a BUE 5. cikk (1) bekezdés alkalmazásának kötelezettségére. Eszerint a BUE hivatkozott cikke azon országokban is érvényesül, amelyek a BUE-hoz nem csatlakoztak, azonban a WCT-t nemzeti joguk részévé tették. Jelenleg – a TRIPS tagságra is tekintettel – nincs olyan ország, amely e fordulat szerint volna köteles alkalmazni a BUE rendelkezését. A WCT – az adminisztrációját ellátó WIPO tájékoztatás szerint – 2014. március 12-ei állapot szerint 91 országban lépett hatályba (és az Európai Unió is csatlakozott hozzá). Ezen országok közül az egyezmény 2010. január 9-én 72 országban volt hatályban.²⁰ Az Európai Unió – és vele egyetemben valamennyi, a WCT-hez mindaddig nem csatlakozó tagállam – 2009. december 14-én ratifikálta az egyezményt, s az 2010. március 14-én lépett hatályba az érintett területeken.

33. Végül említést érdemel, hogy az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés (EUMSZ) 18. cikke szerint „a Szerződések alkalmazási körében és az azokban foglalt különös rendelkezések sérelme nélkül, tilos az állampolgárság alapján történő bármely megkülönböztetés”. Ennek folytán az Európai Unió 28 tagállama vonatkozásában a nemzeti elbánás követelménye regionális megerősítést nyert. Ennek különösen annak fényében van relevanciája, hogy – a 32. pontban foglaltakkal összhangban – az Európai Unió tagállamok egy jelentős részében a WCT csupán 2010. március 14. napján lépett hatályba. Mivel azonban az EUMSZ 2009. december 1. napja óta hatályos, a nemzeti elbánás elve az EUMSZ 18. cikkében foglaltakon keresztül 2010. január 9. és 2010. március 14. között is szükségképpen érvényesült Magyarország és az érintett Európai Unió tagállamok viszonylatában. Ugyanezt a következtetést támasztja alá a tény, hogy a lehívásra történő nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel jogát az Európai Unió irányelvi szintén jóval korábban (2001-ben) harmonizálni rendelte.²¹

34. A jelen szakvélemény érdemben nem kíván kitérni olyan Magyarország vonatkozásában kötelező érvényű nemzetközi dokumentumokra, mint az 1952-ben elfogadott Egyetemes Szerzői Jogi Szerződés, vagy a magyar-amerikai kormányközi megállapodás a szellemi tulajdonról, melyek nem teremtik meg a nemzeti elbánás elvének a fentiekhez képest bővebb alkalmazási lehetőségét.²²

¹⁸ Lásd: http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm (Utolsó megtekintés: 2014. március 12.)

¹⁹ A 2004. évi XLIX. törvénnyel kihirdetett, a Szellemi Tulajdon Világszervezete 1996. december 20-án, Genfben aláírt Szerzői Jogi Szerződése.

²⁰ Lásd: http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=16 (Utolsó megtekintés: 2014. március 12.)

²¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2001/29/EK irányelve (2001. május 22.) az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról.

²² A fentebb hivatkozott monográfia a viszonyossági szerződéseket a védelem feltételeként történő említése kapcsán egyenesen elméleti jelentőségűnek nevezte. Lásd: Lontai - Faludi - Gyertyánfy - Vékás: i.m., p. 55.

35. Összességében elmondható, hogy a BUE az ahhoz való csatlakozás, illetve a TRIPS Egyezmény 9. cikk (1) bekezdésében foglalt utaló szabályra tekintettel 2010. január 9-én 174 országban, továbbá a TRIPS Egyezményhez való csatlakozásukat követően a Kínai Népi Köztársaság különleges közigazgatási területévé vált Hong-Kong és Makaó területén volt hatályban, továbbá közvetve (ugyancsak a TRIPS aláírása folytán) az Európai Unióban is érvényesült. *Ezen országok állampolgárai által ezen országok területén nyilvánosságra hozott művek (zeneművek, filmművészeti alkotások és számítógépi programalkotások) esetén a nemzeti elbánás elvének érvényesülnie kell hazánkban.*

36. A TRIPS Egyezmény ehhez hasonlóan jelentős tagsággal rendelkezik, így *az abban foglalt jogok és művek, továbbá korlátozott keretek között (a többszörözés jogát illetően) a kapcsolódó jogi teljesítmények vonatkozásában is érvényesülnie kell a nemzeti elbánás elvének Magyarországon.*

37. *A WCT-t jóval csekélyebb számban írták alá államok, a szerződésnek azonban így is 91 aláírója van, közöttük Magyarország és az Európai Unió.* A zene-, film- és szoftveripar szempontjából világviszonylatban legfontosabbnak tartott országok csatlakoztak ugyan hozzá, mégis ismertek jelentős kivételek. Nem hatályos jelenleg a WCT például Indiában,²³ Kanadában,²⁴ Új-Zélandon,²⁵ Nigériában,²⁶ Brazíliában vagy a Dél-Afrikai Köztársaságban.²⁷ *Ez utóbbi és hozzájuk hasonló országok állampolgárai, illetve film-előállítói tekintetében a lehívásra történő nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel vagyoni joga vonatkozásában a nemzeti elbánás elvének érvényesítése akadályokba ütközik.*

38. További tájékoztatás céljából a jelen szakvélemény I. sz. mellékletében található összefoglaló táblázat összeveti, hogy mely országok területén hatályos jelenleg, illetve mely országokban volt már hatályban 2010. január 9. napján a BUE, a TRIPS Egyezmény és a WCT.

39. Az eljáró tanács vissza kíván utalni a 27-28. pontban elhangzottakra. Se Magyarországon, se világviszonylatban nem áll rendelkezésre olyan közhiteles adatbázis, amely nem csupán az eredeti, de a származékos jogszerzőket illetően is naprakész információkkal tudna szolgálni. Erre, valamint arra tekintettel, hogy az SzJSzT – a 14. pontban foglaltakkal összhangban – önálló bizonyítást nem folytathat, *az eljáró tanács a vádirat mellékleteiben foglalt, nem magyar állampolgárok által nem Magyarországon nyilvánosságra hozott művek vonatkozásában a nemzeti elbánás elvének alkalmazhatóságáról érdemi választ nem tud adni.* Hasonlóképp nincs módja az eljáró tanácsnak azt megítélni, hogy – a 30. pontban foglaltakkal összhangban – mely műveket hoztak elsőként nyilvánosságra valamely BUE tagállam területén nem BUE tagállamok polgárai.

²³ Mely ország világhírű a „bollywoodi” filmgyártásról.

²⁴ Melynek zene- és filmipara többek között az Egyesült Államok közelsége okán is számottevő.

²⁵ Új-Zéland kiugró népszerűségnek örvend a természeti látványosságokat ábrázolni kívánó filmek forgatásakor. Lásd különösen az összességében 17 Oscar-díjjal jutalmazott Gyűrűk Ura trilógiát. Korunk egyik legfelkapottabb új-zélandi zeneszerzője/előadója Ella Marija Lani Yelich-O'Connor, művésznevén Lorde.

²⁶ Nigéria az alacsony költségvetésű, minőségüket tekintve is alacsony színvonalú, ám az afrikai kontinensen népszerű „nollywoodi” filmek gyártásának központja.

²⁷ Mindkét ország híres művészfilmjeiről. A Tsotsi című dél-afrikai film például elnyerte a 2006-os év legjobb idegen nyelvű filmjének járó Oscar-díjat. Az Isten városa (Cidade de Deus) című brazil dráma négy Oscar-jelölésig jutott 2002-ben.

40. [Köztudomás] Az eljáró tanács véleménye szerint ugyanakkor a többszörözés vagyoni jogát illetően lehetőség nyílik arra, hogy az eljáró bíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 75.§ (3) bekezdése szerint bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül *köztudomású ténynek tekintse, hogy az eljárásban érintett nagyszámú külföldi mű és ezek szerzői a nemzetközi szerződések hálózata folytán az Szjt. szerinti védelemben részesülnek.* Ezt nem csupán azt támasztja alá, hogy a mellékletekben felsorolt tartalmak aktuális, populáris művekre utalnak, hanem az is, hogy a szerzői jogosultak többszörözési jogát védeni rendelő egyezményekhez a világ országainak számottevő része, a jelentős zene-, film- és szoftveriparral rendelkező államoknak pedig gyakorlatilag egésze csatlakozott.

41. *Az eljáró tanács jelzi, hogy a lehívásra történő nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel vagyoni jogát nemzetközi szinten megteremtő WCT vonatkozásában csak korlátozottan alkalmazható a büntetőeljárásról szóló törvény fent hivatkozott szakasza.* A WCT az elkövetési időpontban a világ országainak durván felében volt hatályban. Tagadhatatlan, hogy ezen országok alapjaiban lefedik a számottevő zene-, film- és szoftveriparral rendelkező államokat, azonban – mint arra az eljáró tanács a 37. pontban kifejezetten utalt – ismertek fontos kivételek is (elsősorban a zenei és filmes szektorból).

IV.3. Összefoglaló válasz a Megbízó által feltett kérdésre:

42. *A megkeresés mellékletében listázott alkotások honossága és a nemzeti elbánás elvének alkalmazhatóság a többszörözés vagyoni joga vonatkozásában tisztázottnak tekintendő: az Szjt. 2. §-a alapján a magyarországi szerzői jogi védelem feltételei fennállnak. A lehívásra történő nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel vagyoni joga vonatkozásában azonban a honosság és a nemzeti elbánás elvének alkalmazhatósága nem teljes, az csupán mellékletben jelzett és világpiacon potenciáljukat tekintve legfontosabbaknak tekinthető 91 ország vonatkozásában tekinthető további bizonyítás nélkül köztudomású ténynek.*

Budapest, 2014. április 3.

Dr. Kiss Zoltán
a tanács elnöke

Dr. Mezei Péter
a tanács előadó tagja

Dr. Békés Gergely
a tanács szavazó tagja

1. sz. melléklet²⁸
A BUE, TRIPS Egyezmény és a WCT
mely országokban volt hatályban 2010. január 9. napján

Jelzések:

- + 2010. január 9. napján hatályban volt
- (+) 2010. január 9. napján nem volt még hatályban, jelenleg azonban már hatályban van
- [+] A TRIPS Egyezményben fennálló tagságra tekintettel a BUE nemzeti elbánással kapcsolatos rendelkezése alkalmazandó az adott országban
- Jelenleg (a szakvélemény készítésének napján) sincs hatályban

	BUE	TRIPS Egyezmény	WCT
Albánia	+	+	+
Algéria	+	-	(+)
Andorra	+	-	-
Angola	[+]	+	-
Antigua és Barbuda	+	+	-
Argentína	+	+	+
Ausztrália	+	+	+
Ausztria	+	+	+
Azerbajdzsán	+	-	+
Bahamák	+	-	-
Bahrein	+	+	+
Banglades	+	+	-
Barbados	+	+	-
Belgium	+	+	+
Belize	+	+	-
Benin	+	+	+
Bhután	+	-	-
Bissau-Guinea	+	+	-
Bolívia	+	+	-
Bosznia és Hercegovina	+	-	+
Botswana	+	+	+
Brazília	+	+	-
Brunei	+	+	-
Bulgária	+	+	+
Burkina Faso	+	+	+
Burundi	[+]	+	-
Chile	+	+	+
Ciprus	+	+	+
Comore-szigetek	+	-	-
Costa Rica	+	+	+

²⁸ A 16; 18 és 20. lábjegyzetben megjelölt források alapján

Csád	+	+	-
Csehország	+	+	+
Dánia	+	+	(+)
Dél-Afrikai Köztársaság	+	+	-
Dél-Koreai Köztársaság	+	+	+
Dominikai Közösség	+	+	-
Dominikai Köztársaság	+	+	+
Dzsibuti	+	+	-
Ecuador	+	+	+
Egyenlítői Guinea	+	-	-
Egyesült Államok	+	+	+
Egyesült Arab Emírátsok	+	+	+
Egyesült Királyság	+	+	(+)
Egyiptom	+	+	-
El Salvador	+	+	+
Elefántcsontpart	+	+	-
Észak-Koreai Köztársaság	+	-	-
Észtország	+	+	(+)
Európai Unió (korábban EGK)	[+]	+	(+)
Fehéroroszország	+	-	+
Fidzsi	+	+	-
Finnország	+	+	(+)
Franciaország	+	+	(+)
Fülöp-szigetek	+	+	+
Gabon	+	+	+
Gambia	+	+	-
Ghána	+	+	+
Görögország	+	+	(+)
Grenada	+	+	-
Grúzia	+	+	+
Guatemala	+	+	+
Guinea	+	+	+
Guyana	+	+	-
Haiti	+	+	-
Hollandia	+	+	(+)
Honduras	+	+	+
Hong Kong, Kína	[+]	+	-
Horvátország	+	+	+
India	+	+	-
Indonézia	+	+	+
Írország	+	+	+
Izland	+	+	-

Izrael	+	+	-
Jamaica	+	+	+
Japán	+	+	+
Jemen	+	-	-
Jordánia	+	+	+
Kambodzsa	[+]	+	-
Kamerun	+	+	-
Kanada	+	+	-
Katar	+	+	+
Kazahsztán	+	-	+
Kenya	+	+	-
Kínai Népi Köztársaság	+	+	+
Kirgizisztán	+	+	+
Kolumbia	+	+	+
Kongó	+	+	-
Kongói Demokratikus Köztársaság	+	+	-
Közép-Afrikai Köztársaság	+	+	-
Kuba	+	+	-
Kuvait	[+]	+	-
Laosz	(+)	(+)	-
Lengyelország	+	+	+
Lesotho	+	+	-
Lettország	+	+	+
Libanon	+	-	-
Libéria	+	-	-
Líbia	+	-	-
Liechtenstein	+	+	+
Litvánia	+	+	+
Luxembourg	+	+	(+)
Macedónia	+	+	+
Madagaszkár	+	+	-
Magyarország	+	+	+
Makaó, Kína	[+]	+	-
Malajzia	+	+	(+)
Malawi	+	+	-
Mali	+	+	+
Málta	+	+	(+)
Marokkó	+	+	(+)
Mauritánia	+	+	-
Mauritius	+	+	-
Mexikó	+	+	+
Mianmar	[+]	+	-

Mikronéziai Szövetségi Államok	+	-	-
Moldova	+	+	+
Monaco	+	-	-
Mongólia	+	+	+
Montenegró	+	(+)	+
Mozambik	(+)	+	-
Namíbia	+	+	-
Németország	+	+	(+)
Nepál	+	+	-
Nicaragua	+	+	+
Niger	+	+	-
Nigéria	+	+	-
Norvégia	+	+	-
Olaszország	+	+	(+)
Omán	+	+	+
Oroszország	+	(+)	+
Örményország	+	+	+
Pakisztán	+	+	-
Panama	+	+	+
Pápua Új-Guinea	[+]	+	-
Paraguay	+	+	+
Peru	+	+	+
Portugália	+	+	(+)
Románia	+	+	+
Ruanda	+	+	-
Saint Kitts és Nevis	+	+	-
Saint Lucia	+	+	+
Saint Vincent és a Grenadine-szigetek	+	+	-
Salamon-szigetek	[+]	+	-
Sierra Leone	[+]	+	-
Spanyolország	+	+	(+)
Sri Lanka	+	+	-
Suriname	+	+	-
Svájc	+	+	+
Svédország	+	+	(+)
Szamoa	+	+	-
Szaúd-Arábia	+	+	-
Szenegál	+	+	+
Szerbia	+	-	+
Szingapúr	+	+	+
Szíriai Arab Köztársaság	+	-	-
Szlovákia	+	+	+

Szlovénia	+	+	+
Szudán	+	-	-
Szváziföld	+	+	-
Tádzsikisztán	+	+	+
Tajvan	[+]	+	-
Tanzánia	+	+	-
Thaiföld	+	+	-
Togo	+	+	+
Tonga	+	+	-
Törökország	+	+	+
Trinidad és Tobago	+	+	+
Tunézia	+	+	-
Uganda	[+]	+	-
Új-Zéland	+	+	-
Ukrajna	+	+	+
Uruguay	+	+	+
Üzbegisztán	+	-	-
Vanuatu	(+)	(+)	-
Vatikán	+	-	-
Venezuela	+	+	-
Vietnám	+	+	-
Zambia	+	+	-
Zimbabwe	+	+	-
Zöld-foki Szigetek	+	+	-